

5.3.4. OS 4: REALIZÁCIA PRÍSTUPU LEADER**PRIORITA: ZLEPŠOVANIE MANAŽMENTU A RIADENIA A MOBILIZÁCIA ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU VO VIDIECKYCH OBLASTIACH****Právny základ:**

- článok 61 až 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005
- právne predpisy podľa príslušných opatrení osi 3

Odôvodnenie podpory:

V programovacom období 2004 – 2006 nebol v rámci SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka prístup Leader v Slovenskej republike implementovaný. Ministerstvo pôdohospodárstva SR však už v priebehu rokov 2004 a 2005 využilo iné zdroje na vytváranie lokálnych partnerstiev typu Leader a vyškolenie manažérov. Jednou zo zrealizovaných aktivít bolo využitie technickej pomoci programu SAPARD. Jednalo sa o pomoc zameranú na vypracovanie rozvojových stratégií v 11 mikroregiónoch SR. Išlo o tri projekty realizujúce sa na území celej SR na úrovni NUTS II. Hlavným cieľom bolo poskytnutie technickej pomoci v oblasti budovania kapacít mikroregiónov pre prípravu, riadenie a realizáciu stratégií zameraných na rozvoj vidieka a diverzifikáciu poľnohospodárstva v území danej NUTS II založených na trvalo udržateľnom integrovanom prístupe typu LEADER. Kľúčovú úlohu zohrala aj účasť občanov a verejno-súkromných partnerstiev typu miestnych akčných skupín. Hlavným nositeľom a užívateľom týchto stratégií boli vidiecke mikroregióny, organizované ako občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb alebo ako združenia obcí.

Výstupom štúdií a SWOT analýzy bolo zároveň zistenie značného potenciálu ľudských zdrojov a skúseností na miestnej úrovni, čo smeruje ku skutočnosti, že implementácia projektov prístupom zdola nahor využitím znalostí miestnych potrieb územia a znalostí a skúseností miestnych aktérov, prispeje k zefektívneniu čerpania finančných prostriedkov z fondu EAFRD. Dôraz musí byť ale kladený na koordináciu rozvojových aktivít a investícií na miestnej úrovni. Podpora prístupu zdola nahor by zároveň mala vyústiť do dôvery možnosti zapojenia sa a vyššieho záujmu miestnych obyvateľov o dianie v ich regióne.

V priebehu roka 2006 sa takisto realizovalo vypracovanie štúdií a podkladov pre zadefinovanie základných kritérií a dokumentov potrebných pre implementáciu prístupu Leader v SR od roku 2007.

SWOT analýza Národného strategického plánu rozvoja vidieka pre obdobie 2007-2013 upozorňuje na viaceré ohrozenia a slabosti. Z pohľadu slabo rozvíjajúcej sa ekonomiky a nestabilnej sociálnej situácie najviac rezonujú nasledovné:

- prehlbovanie úpadku obcí a vidieka,
- nekoordinované postupy a aktivity partnerov na miestnej úrovni,
- nerozvinuté ľudské a manažérske kapacity pre rozvojové plánovanie typu zdola nahor,
- nezáujem miestnych obyvateľov o veci verejné (slabá úroveň šírenia informácií),
- sociálna izolovanosť v koncových vidieckych obciach.

Na druhej strane veľký potenciál pracovnej sily na vidieku v spojitosti s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom ponúka široké možnosti rozvoja vidieka.

Vo vidieckych oblastiach SR je preto potrebné zabezpečiť kontinuitu medzi vyššie uvedenými zrealizovanými aktivitami a podporovanými činnosťami cez os Leader. Nutné je takisto zabezpečiť budovanie schopností a zručností lokálnych skupín a partnerstiev na vytváranie partnerstiev v zmysle osi IV s cieľom prípravy a realizácie miestnych rozvojových stratégií

vidieckych mikroregiónov. S tým súvisí takisto potreba rozvíjania zručností vidieckeho obyvateľstva, aktívneho pri ekonomickom rozvoji svojho územia. Nedostatok finančných prostriedkov v rozpočtoch jednotlivých obcí podnecuje zároveň potrebu ich vzájomnej spolupráce. Podľa zistení MP SR vychádzajúcich z už zrealizovaných aktivít v tomto smere, je možné predpokladať značný záujem o čerpanie prostriedkov z osi Leader.

Opatrenia

1. *Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja mikroregiónu*
2. *Vykonávanie projektov spolupráce*
3. *Chod miestnej akčnej skupiny*

Vymedzenie podporovateľného územia:

Územie vidieckeho mikroregiónu podporované v rámci osi Leader musí:

- spĺňať minimálnu hranicu 10 000 obyvateľov a maximálnu 150 000 obyvateľov,
- z podpory sú vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000,
- súvislé vidiecke územie, ohraničujúce katastre všetkých zahrnutých obcí v rámci mikroregiónu žiadajúceho o podporu, sformované na princípe spoločného záujmu a jednotne zvolenej témy,
- územie musí mať miestnou akčnou skupinou („MAS“) vypracovanú Integrovanú stratégiu rozvoja svojho mikroregiónu („stratégia“) s jasne formulovanými prioritami a opatreniami,
- musia byť predložené všetky doklady o formovaní mikroregiónu MAS, spolu so súhlasom všetkých zahrnutých obcí.

5.3.4.1. OPATRENIE: IMPLEMENTÁCIA INTEGROVANÝCH STRATÉGIÍ ROZVOJA MIKROREGIÓNŮ

Kód opatrenia:

41 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja mikroregiónu.

Právny základ:

- článok 61 až 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005,
- právne predpisy podľa príslušných opatrení osi III.

Odôvodnenie podpory:

Metóda Leader nebola v SR v programovacom období 2004 – 2006 implementovaná. Jedná sa o metódu, ktorá umožňuje prístupom zdola nahor podporiť projekty miestnych žiadateľov, ktoré vyberá MAS s kladením dôrazu na miestne potreby územia, definované v stratégii. Cieľom je hlavne zlepšenie kvality života vo vidieckych regiónoch, zhodnotenie prírodného a kultúrneho dedičstva, ako aj posilnenie ekonomických aktivít na vidieku.

Analýza SWOT medzi potrebami definovala takisto podporenie vytvárania miestnych akčných skupín a vytvárania rozvojových stratégií ich vlastného mikroregiónu. Na dosiahnutie cieľa opatrenia, cez integrovaný rozvoj miestneho územia, je potrebné implementovať stratégiu efektívnym spôsobom. Stratégia musí obsahovať jednotlivé opatrenia na dosiahnutie miestnych potrieb územia pokrytého miestnou akčnou skupinou.

Podporu z fondu EAFRD na projekty v rámci vypracovanej Stratégie je možné poskytnúť na všetky podporované opatrenia osi 3 v rámci Programu rozvoja vidieka. Opatrenie sa musí realizovať prístupom Leader.

Opatrenie úzko nadväzuje predovšetkým na opatrenie osi 3 „Získavanie zručností, ožiovovanie a vykonávanie stratégií miestneho rozvoja“, ktoré pomáha vytvoriť predpoklady pre efektívnu implementáciu stratégií miestneho rozvoja.

Hlavný cieľ:

Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva.

Špecifický cieľ:

- realizácia stratégie podporovaného územia prostredníctvom projektov jednotlivých žiadateľov pri uplatnení metódy a princípov Leader.

Os zahrnutá do osi Leader:

Projekty v rámci tohto opatrenia budú realizované prostredníctvom opatrení osi 3 Programu rozvoja vidieka SR.

Procedúry a časový harmonogram pre výber MAS:

Riadiaci orgán („RO“) pre P-RV stanoví v rámci programovacieho obdobia 2007 – 2013 dve výzvy na výber miestnych akčných skupín. Prvá výzva bude vyhlásená v druhom kvartáli roku 2008. V rámci nej vyberie RO pre P-RV na základe vyššie uvedených kritérií deväť miestnych akčných skupín. Druhá výzva na výber MAS bude vyhlásená v priebehu štvrtého štvrťroka 2010 a v rámci nej bude na základe rovnakých postupov vybraných šesť miestnych akčných skupín.

Postup pre výber miestnych akčných skupín:

1. Vypracovanie stratégie miestnou akčnou skupinou na základe kritérií, ktoré stanoví RO.
2. RO vyhlási výzvu na predkladanie stratégií.
3. Predloženie stratégie na RO.
4. RO zriadi Komisiu, ktorá vyberie MAS na základe objektívnych kritérií vypracovaných RO.
5. RO upovedomí PPA a MAS, ktoré uspeli vo výberovom procese o tejto skutočnosti.

Partnerstvo verejného a súkromného sektora na miestnej úrovni musí pozostávať z min. 50% zástupcov zo súkromného sektora.

Vymedzenie podporovaných území:

Projekty musia byť realizované na území, v ktorom pôsobí podporovaná miestna akčná skupina.

Činnosti:

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrení osi 3 a príslušnými právnymi predpismi EÚ, ako aj preplatenie vypracovania stratégií jednotlivými MAS, ktoré boli vybraté v rámci výberového procesu Riadiacim orgánom.

Procedúry pre výber operácií miestnymi akčnými skupinami**Opis finančných tokov v rámci miestnej akčnej skupiny**

Riadiaci orgán pre P-RV vypracuje Usmernenie týkajúce sa kritérií spôsobilosti výberu pre predkladané Stratégie. Nakoľko Slovenská republika neimplementovala prístup Leader v programovacom období 2007 – 2013, vypracovanie návrhov procedúr pre výber operácií miestnou akčnou skupinou, ako aj opis finančných tokov v rámci miestnej akčnej skupiny sú v štádiu vypracovávania a budú do programu dodané v prvom kvartáli roka 2007.

Druh a výška pomoci:

Druh pomoci:

nenávratný finančný príspevok

Oblasť podpory:

celé územie SR, avšak obce nespádajúce do oblasti cieľa Konvergenčia len v prípade, že sú homogénnou súčasťou MAS, ktorá je registrovaná v oblastiach cieľa Konvergenčia.

Intenzita pomoci:

Pomer podpory z jednotlivých verejných zdrojov v prípade opatrení realizovaných cez Leader predstavuje v oblastiach cieľa Konvergenčia 80 % EÚ a 20 % SR (v ostatných regiónoch 55% EÚ a 45% SR). Jednotlivé podmienky spolufinancovania implementácie stratégií ostatným verejným (samospráva) a súkromným sektorom sú definované v Usmernení RO, ako aj uvedené v stratégiách predložených príslušnými MAS na RO.

Výška podpory pre jednotlivé projekty

Pre výšku podpory z celkových oprávnených nákladov konkrétnych projektov v rámci osi 3 platia podmienky jednotlivých opatrení osi 3.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ):

Koneční prijímatelia budú definovaní v jednotlivých stratégiách miestnych akčných skupín a v súlade s definovanými prijímateľmi podpory v rámci jednotlivých opatrení osi 3 Programu rozvoja vidieka SR.

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007-2013
Výstup	Počet podporených MAS	15
	Celková plocha, na ktorej operujú podporované MAS	12 000 km ²
	Počet obyvateľov v podporených MAS	1 200 000 obyv.
	Počet projektov financovaných MAS	0*
	Počet podporených beneficiarov	100/rok
	Počet obcí podporeného územia	400
Výsledok	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	100
	Počet účastníkov, ktorí úspešne dokončili tréningovú aktivitu	100
Dosah	Čistá pridaná hodnota vyjadrená paritou kúpnej sily	
	Vytvorené pracovné miesta na plný úväzok	300

5.3.4.2. OPATRENIE: VYKONÁVANIE PROJEKTOV SPOLUPRÁCE**Kód opatrenia:**

421 Vykonávanie projektov spolupráce

Právny základ:

- článok 61 až 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005,
- právne predpisy podľa príslušných opatrení osi 3.

Odôvodnenie podpory:

Podpora bude poskytovaná na projekty spolupráce medzi územiami alebo nadnárodné projekty spolupráce. Cieľom projektov spolupráce je poskytnúť potrebné zručnosti, výmenu a prenos skúsenosti implementácie prístupu Leader. “Spolupráca medzi územiami” je spolupráca v rámci členského štátu a “Nadnárodná spolupráca je spolupráca medzi územiami viacerých členských štátov a územiami tretích krajín.

Hlavnou úlohou je stimulovať miestne akčné skupiny k spolupráci v rámci členských krajín tak, aby sa vytvorili integrované prístupy k miestnemu rozvoju. Projekty spolupráce by sa mali vykonávať najmä z dôvodu výmeny skúseností, poskytovania informácií o rozvoji vidieka, vytvárania projektov, najmä s dôrazom na inovácie a výmenu najlepších postupov ktoré napomôžu rozširovať výrobky, služby a informácie do iných vidieckych oblastí.

Projektom spolupráce sa rozumie konkrétna spoločná aktivita s jasne definovaným prínosom pre danú oblasť realizovaná spoločne.

Spolupráca je otvorená pre verejno-súkromné partnerstvá uvedené v čl. 59 písm. e) nariadenia č.1698/2005 a pre organizované vidiecke oblasti s nasledovnými charakteristikami:

- a) prítomnosť miestnej akčnej skupiny na geografickom území, ktorá je aktívna v rozvoji vidieka, so schopnosťou vypracovať stratégiu rozvoja pre toto územie,
- b) organizácia miestnej akčnej skupiny je založená na spolupráci miestnych subjektov.

Projekty spolupráce budú zahrnuté v stratégiách miestneho rozvoja, ktoré budú predkladané miestnou akčnou skupinou.

Kritéria pre výber projektov spolupráce sú uvedené v Usmernení RO.

Projekty spolupráce vytvorené miestnymi akčnými skupinami, ktoré nebudú integrované do ich stratégie miestneho rozvoja podľa čl. 62 ods. 4 nariadenia 1698/2005 vyberá príslušný orgán. V takom prípade môžu miestne akčné skupiny predložiť projekty spolupráce najneskôr do 31. decembra 2013.

Hlavný cieľ:

Hlavným cieľom je podporiť spoluprácu, inovácie, potrebné zručnosti, výmenu a prenos skúsenosti s implementáciou prístupu Leader .

Špecifické ciele:

- Uplatnenie princípu zdola-nahor: prístup Leader
- Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach
- Maximalizovať spoločenské a kultúrne prínosy
- Vytvoriť predpoklady pre efektívnu implementáciu stratégií miestneho rozvoja

Činnosti:

Oprávnená činnosť sa môže taktiež zameriavať na budovanie kapacít: výmena skúseností, prenos praktických skúseností pri rozvoji vidieka (napr. spoločné publikácie, twinningové podujatia - výmenné programy pre manažérov a zamestnancov a spoločná alebo koordinovaná práca).

Os zahrnutá do osi Leader:

Projekty v rámci tohto opatrenia budú realizované prostredníctvom opatrení osi 3 Programu rozvoja vidieka SR.

Intenzita pomoci:

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených nákladov:

- 100% (80% EÚ a 20% SR).

Jednotlivé podmienky spolufinancovania ostatným verejným (VÚC) a súkromným sektorom budú definované v Usmernení RO.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ):

V prípade národnej spolupráce:

- MAS, ktorá spĺňa podmienky uvedené v Usmernení RO v partnerstve s nasledovnými subjektmi: obce, združenia obcí, neziskové organizácie vrátane miestnych akčných skupín, podnikateľské subjekty – fyzické alebo právnické osoby.

V prípade nadnárodnej spolupráce:

- jednotlivé MAS na území SR v spojení s MAS krajín EÚ alebo so subjektmi prístupujúcich krajín, ktoré sa zaoberajú rozvojom vidieka.

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007-2013
Výstup	Počet podporovaných projektov spolupráce	7
	Počet spolupracujúcich MAS	8
Výsledok	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	3,5
Dosah	Vytvorené pracovné miesta na plný úväzok	

5.3.4.3. OPATRENIE: CHOD MIESTNEJ AKČNEJ SKUPINY**Kód opatrenia:**

431 Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a animácia územia

Právny základ:

- článok 61 až 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005,
- právne predpisy podľa príslušných opatrení osi III.

Odôvodnenie podpory:

Riešením vzniknutej nepriaznivej sociálno-ekonomickej situácie na slovenskom vidieku je komplexný prístup, ktorý by bol predpokladom vytvárania podmienok pre vnútorné stimulovaný rast vidieckych oblastí. Cieľom takéhoto prístupu nie je okamžité poskytnutie želaného stavu, ale vytvorenie podmienok na dosiahnutie optimálnej ekonomickej úrovne silami samotného regiónu. Tu vzniká priestor na uplatnenie politiky, ktorá vníma ako hlavných aktérov rozvoja samotné vidiecke oblasti a ľudí v nich žijúcich. Prístup Leader svojou filozofiou „zdola nahor“ rešpektuje práve takúto politiku, okrem iného, hlavne budovaním kapacít ľudských zdrojov a podporovaním vzniku miestnych akčných skupín. Miestna akčná skupina združuje oblastne príslušných zástupcov verejného a súkromného sektora a zastupuje existujúce miestne záujmové skupiny z rôznych sociálno-ekonomických sektorov v oblasti.

V rámci opatrenia Chod miestnej akčnej skupiny budú vybrané práve tieto skupiny, ktoré budú zabezpečovať realizáciu svojho Integrovaného plánu miestneho rozvoja. Podpora bude poskytovaná na prevádzku miestnej akčnej skupiny a na administratívu a poradenstvo vo vzťahu k realizácii Integrovaného stratégie miestneho rozvoja.

Hlavný cieľ:

Tvorba a zvyšovanie kapacít pre realizáciu prístupu Leader.

Špecifické ciele:

- uplatnenie princípu „zdola nahor“ prístupu Leader,
- tvorba predpokladov pre efektívnu implementáciu stratégií miestneho rozvoja,
- rozvíjanie zručností v oblasti lokálneho manažmentu.

Obmedzenie výdavkov:

- 80 % prevádzka a administratívna činnosť MAS,
- 20 % budovanie zručností a schopností MAS.

Činnosti:

- školenia manažérov a pracovníkov MAS zodpovedných za realizáciu stratégie,
- štúdie a analýzy dotknutého územia zamerané na aktualizáciu stratégie,
- publicita a informovanie o dotknutej oblasti a o stratégii,
- prevádzka a administratívna činnosť miestnej akčnej skupiny: vyhlásenie výzvy, príjem žiadostí, administratívna kontrola žiadostí a príloh, hodnotenie projektov podľa kritérií, výber projektov a ich schválenie, kontrola realizácie projektov,
- zber informácií pre monitoring a hodnotenie,
- vedenie zložiek projektov a uchovávanie dokladov,
- semináre, tréningy pre členov MAS zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie,

Druh a výška pomoci:

Druh pomoci:	nenávratný finančný príspevok
Spôsob financovania:	plné financovanie
Typ investície:	nezisková
Oblasť podpory:	miestne akčné skupiny, ktoré boli úspešné v rámci výzvy RO

Intenzita pomoci:

Maximálna výška pomoci z celkových oprávnených nákladov:

- 100% (80% EÚ, 20% SR).

Zvýhodňované budú MAS, ktoré preukážu spolufinancovanie z vlastných zdrojov.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ):

Miestna akčná skupina, ktorá musí mať jednu z nasledovných právnych foriem:

- Občianske združenie – v zmysle zákona SR o združení občanov č. 83/1990
- Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby – zákon SR č. 213/1997
- Záujmové združenie právnických osôb – zákon SR č. 47/1992, § 20f - § 20j.

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007-2013
Výstup	Počet podporených aktivít	280
	Počet účastníkov, ktorí úspešne dokončili tréningovú aktivitu	100